

ŠANCE A HRANICE JEDNOHO PARADIGMATU TEORIE TOTALITARISMU V APLIKACI NA VÝCHODO- EVROPSKÝ STÁTNÍ SOCIALISMUS

Bianca Hoenig

Po pádu „železné opony“ bylo možné zaznamenat obnovenou konjunkturu teorie totalitarismu vycházející do značné míry od států bývalého východního bloku a tamního studia socialistické minulosti. Zatímco na Západě se tento koncept často stává předmětem kritiky, ve východní Evropě je dodnes akceptován. Na příkladu výzkumů k Polsku, Československu a NDR se autorka článku zabývá otázkou, jak se teorie totalitarismu používá a jakých výsledků je s ní dosahováno. Sledovanou literatura přitom dělí na studie o mocenském nároku a o mocenské realitě. V centru zájmu stojí otázka normativnosti vědy, stejně jako možnosti výkladu mocenské dynamiky a aktéři této změny. Provedený výzkum ukazuje, že teorie totalitarismu znamená pro historický výzkum východoevropského státního socialismu jen omezený přínos. Jako fenomén soudobých dějin si ovšem zaslouží pozornost.